

תלקיט תנ"ך כללי 12 שנות לימוד – תשפ"ז

שם התלמיד/ה: _____

ת.ז.: _____

שם המורה: _____

שם היחידה: _____

תאריך הגשה: _____

הערת פתיחה שימו ♥ – בכל פרק ישנן משימות, הן ממוספרות. לעיתים משימה מתחלקת לשני שלבים שממוספרים בסוגריים.

בראשית א' – ב' – סיפורי בריאה:

ענו על 2 מבין 3 המשימות הבאות-

אפשרות ראשונה – משימה מספר 1 ועוד אחת מהמשימות הנוספות. ניקוד: 5 נקודות למשימה מספר אחת ועוד 3 נקודות למשימה נוספת.

אפשרות שנייה – שתי משימות מספר 2 ומספר 3. ניקוד: 4 נקודות לכל משימה.

1. **משימת יצירה בעזרת בינה מלאכותית:**
בראשית פרק א'

בחרו פסוק או שניים משמעותיים מבחינתכם מפסוקי הבריאה.

משימה - הכנסו למנוע הבינה המלאכותית החביב עליכם (צ'יט GPT, ג'מיני, קלוד ועוד) וצרו תמונה הממחישה את הפסוקים שבחרתם ואת הרעיון שרציתם לבטא. (דוגמה להנחיה: צור תמונה בסגנון פנטסטי/ריאליסטי/קומיקס/אימפרסיוניסטי, מופשט ועוד. בחרו את הסגנון המועדף עליכם).
ציינו איזו אווירה תהיה בתמונה, כגון: אווירה רגועה, דרמטית, אווירה רוחנית, וכו'.

הוסיפו פרטים נוספים כרצונכם להנחיה שנתתם לבינה המלאכותית (למשל: צבעים מועדפים או כל דבר אחר).
הורידו את התמונה למחשב, ותעדו את התמונה שקיבלתם.

בתייעוד התייחסו לאופן בו עבדתם עם הבינה : איזה הנחות נתתם? האם התוצר ענה על הציפיות שלכם? האם התמונה המחישה את הפסוק? או אולי רחוקה מהרעיון שבפסוק?

מה דעתכם על המשימה?

(אם יש בעיות טכניות אפשר לייצר תמונות גם בטלפון הנייד).

יצירתיות ואוריינות דיגיטלית.

מעובד על פי הצעה של שרונה בתודה.

2. קראו בראשית ב' פסוקים א'-ג'

התורה מחולקת בחלוקה המסורתית לפרשות שבוע. חלוקה לפרקים היא חלוקה מאוחרת יותר מזו של חכמינו.

הביאו שתי הוכחות לכך שהפסוקים שקראתם מתאימים כסיום לפרק א' ופחות מתאימים כפתיחה לפרק ב'.
הוכחה ראשונה :

הוכחה שניה :

הבנת הנקרא

3. לפניכם דבריה של ד"ר גילי זיוון על בראשית א' פסוק כ"ז :

השחור והלבן, מלכסן העיניים ומקורזל השער – כולם בצלמו. היהודי, הנוצרי והמוסלמי – כולם צלם אלוהים במ.

"וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ: זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם" (בראשית, א, כז).

פסוק זה המופיע בתיאור בריאת האדם בפרק הפותח את התנך כולו מציב בפנינו מראה מתמדת. כך היה אמור העולם להתנהל. זהו התיאור של העולם אליו יש לשאוף.

אלוהים בורא את האדם בצלמו – האדם, השחור והלבן, מלכסן העיניים ומקורזל השער – כולם בצלמו[...] ולא רק גברים אלא גם נשים בגדר אדם זה. "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם". שוויון מגדרי מוחלט. גברים לא מדכאים ומנצלים נשים, לבנים לא משעבדים שחורים. ההיסטוריה האנושית כפי שאנו מכירים אותה מסיפורי בראשית ועד ימינו אלה מתארת מציאות שונה לחלוטין, מציאות כה רחוקה מהפסוק הנפלא הזה. (גילי זיוון אתר 929 בראשית פרק א')

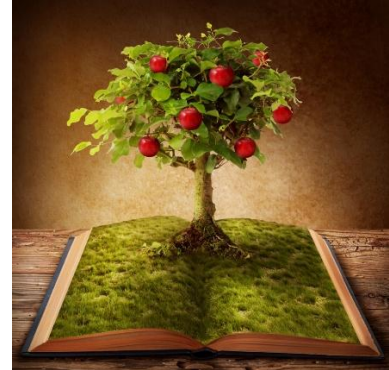
(1) האם אתם מזדהים עם דבריה של הכותבת? נמקו.

(2) מדוע הכותבת טוענת שהעולם אינו מתנהל על פי רעיון המובע בפסוק זה? בתשובתכם כתבו מה, לדעתכם, הסיבות לכך, והאם יש מה לעשות כדי לשנות את פני הדברים ולהגיע לאחווה אנושית.

עיסוק בערכים

בראשית ג' – עץ הדעת, האדם האשה

והנחש:

קראו בראשית פרק ג' וענו על משימת המשפט **או שתי** המשימות האחרות – משימת משפט 8 נקודות, או שתי משימות קצרות 4 נקודות לכל אחת:

1. ערכו משפט לאדם וחווה בעקבות האכילה מעץ הדעת למרות האיסור.
- על קבוצת תלמידים אחת להגן על אדם ולהביא טיעונים להקלה בעונשו.
- יש לכתוב כמה שיותר טיעונים לחפותו.
- על קבוצת תלמידים שניה להגן על חווה ולהביא טיעונים להקלה בעונשה.
- יש לכתוב כמה שיותר טיעונים לחפותה.
- (ניתן להיעזר במקורות מידע שונים)
- לאחר מכן מכינה כל קבוצה את כתב ההגנה שלה.
- התלמידים מציגים את הטענות שלהם מול קהל שופט שיכול להיות מורכב מחברים לכיתה, מורים נוספים ביחידה, המנהלת, עובדי חינוך-טיפול ועוד, והקהל מכריע מהו גזר הדין.
- לפניכם דף עבודה להכנת המשפט – כל קבוצה ממלאת אותו בנפרד לפי הדמות עליה היא מגנה:
- רקע- מהו האישום (מי אשם באי ציות לצו האל)

הצגת הנימוקים והטענות לאישום – לפחות שני טיעונים

הצגת הנימוקים והטענות לזיכוי – לפחות שניים

הכרעת הדין (אשם או לא אשם) כולל נימוק

גזר הדין (מהו העונש – במידה ויש עונש - המוטל על הנאשם)

עמידה בפני קהל, יכולת ליצור אמפתיה לאחר, סיעור מוחות ועבודת צוות.

2. קראו בראשית ג' פסוקים א'-ה'

(1) בעולם הקדום היו נפוצים מיתוסים ובהם נחשב הנחש לאל. הסבירו מהו מיתוס.

העשרה לשונית

(2) האם, לדעתכם, יש ללמוד סיפורים מהעולם הקדום ולהשוותם לתורה או לא? נמקו דבריכם.

הבעת עמדה

3. לפניכם סרטון של מקראנט על האכילה מפרי עץ הדעת.

<https://www.youtube.com/watch?v=JKsKPiZT7UU>

(1) צפו בו וכתבו שני דברים חדשים שלימד אתכם הסרטון שלא ידעתם.

לימוד ממקורות מידע שונים ומגוונים

(2) על שער בבבל הקדומה הופיעה דמות הנחש. לפניכם תמונת הנחש מבבל:

כיצד יכולה תמונה זו לסייע לנו להסביר את העונש שקיבל הנחש: על-

גחנך תלך, ועפר תאכל כל-ימי חייך?

עיסוק בפרשנות

בראשית ד' - קין והבל

קראו בראשית ד' ובחרו **שתיים** מבין המשימות הבאות.

4 נקודות לכל משימה.

1. עבודה בזוגות: קראו בראשית, פרק ד' ואת דברי הרב דוד סתיו:
סיפור קין והבל הוא אחד הסיפורים המקוממים ביותר בתנ"ך לקורא המצוי.
קין יוזם את הבאת הקרבן הראשון בתולדות המין האנושי. אלוקים מדבר אליו, מה שאומר שהוא ברמה רוחנית של נביא. קורבנו נדחה. הבל מחקה את אחיו הבכור ומביא בעקבותיו קורבן, ודווקא מנחתו מתקבלת בעיני השם. מרגיז ומעצבן ואפשר להבין ללבו של קין.
בלי לדעת מדוע אכן קורבנו לא רצוי בעיני האלוקים, מעיד סופו כי אכן השם ירד לנבכי נשמתו. מי שמסוגל להרוג אחד אינו יכול להתקרב לאלוקים גם אם הוא נביא ומוכשר, יצירתי ובעל יוזמה. מי שבשל כעסו וקנאתו יפגע בצלם אלוקים אחר אינו ראוי לעבוד בבית אלוקים.
מאוחר יותר תאמר התורה כי כהן שהרג "מעם מזבחי תקחנו למות" (שמות כא, יד) - אפילו הוא באמצע עבודת הקודש. ההלכה תאמר שכהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו. קין יוותר בתולדות המין האנושי כמי שיזם את עבודת האלוקים בקורבנות וכמי שהחמיץ את ההזדמנות בפגיעה בצלם אלוקים. (אתר 929, בראשית פרק ד')

(1) על אחד המשתתפים או המשתתפות להסביר למה כוונת הרב סתיו
באמירתו ש"אפשר לבין ללבו של קין"? מאיזו בחינה ניתן להבינו וכיצד
מעיד סופו על כך שהאל הבין אותו?

(2) על המשתתף השני או השנייה להסביר מדוע הגיע לקין עונשו, ומה מלמד
הפרק לדעתו של הרב סתיו? בססו דבריכם על הכתוב.

עמידה בפני קהל ועבודת צוות.

2. לפניכם שירה של נאוה סמל ושיחתם של הרב בני לאו וליאת רגב על הפרק
מתוך אתר 929 :

השיר

מתי התחיל אדם הראשון לפחד?

הָאָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא פָחַד מִהִנָּחֵשׁ
וְלֹא כְּאִשֶּׁר מִגֵּן עֵדֶן הוּא גֹרֵשׁ
וְגַם מִהַמְלָאָה עִם הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת
אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא מָמֵשׁ חֵשֶׁשׁ.
אֲפֹלוּ לֹא מִקּוֹלוֹ שֶׁל אֱלֹהִים
שֶׁרָדַף אַחֲרָיו בְּכָל הַגֵּן
רַק כְּשֶׁנּוֹלַד לוֹ יֶלֶד
אָדָם הָרִאשׁוֹן הִפָּךְ לַפְחָדוֹ
אִזּוֹ הוּא הִתְחִיל בְּאֻמָּת לַפְחָד
כִּי בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה הוּא הִבִּין
מֶה זֶה לְאַבֵּד.

(נאוה סמל, מתי התחיל האדם הראשון לפחד, מתוך "האומץ לפחד",
ספרית פועלים, 2005).

נאוה סמל ז"ל הייתה סופרת, מחזאית ומתרגמת ישראלית.

הסרטון:

<https://www.929.org.il/page/4/post/100>

שני הקטעים (השיר והסרטון) עוסקים בקשר שבין הורים לילדים אבל מכיוונים שונים.

בחרו אחד מהקטעים, ונמקו מדוע בחרתם בו? עם מה הזדהיתם? מה הייתם אומרים ליוצרים או שואלים אותם לו פגשתם בס?

הבעת עמדה.

3. קראו את הפסוק הבא:

י. ויאמר, מה עשית; קול דמי אחיד, צעקים אלי מן-האדמה.

קושי: מה פירוש דמי והאם וכיצד דם יכול לצעוק מן האדמה?

(1) לפניכם שני פירושים לפסוק:

א. דמי אחיד – דמו ודם זרעיותיו, דבר אחר – שעשה בו פצעים הרבה...(רש"י)

ב. דמי אחיד ששפכת צועקים אלי מן האדמה וקולם שמעתי. וזה דרך משל

(רד"ק)

הפרשן הראשון רש"י, עוסק בריבוי המילה דמי במקום דם. הפרשן השני

רד"ק, עוסק במילה צועקים.

הסבירו טענה זו, והסבירו מה הסביר כל אחד מן הפרשנים.

(2) חפשו מקור מידע נוסף המסביר פסוק זה והביעו דעתכם על הפירושים שהובאו כאן ועל הפירוש הנוסף שמצאתם ובחרתם להביא : מה אהבתם ומה פחות? נמקו.

אוריינות שפתית, חיפוש מקורות מידע וחשיבה ביקורתית

בראשית ט' – המבול

בחרו שתיים מהמשימות הבאות – 4 נקודות לכל משימה :

1. מדינת ישראל מסייעת למדינות אחרות לעתים כאשר קורה אסון טבע. לאחרונה פקדו את וונצואלה רעידות אדמה וישראל שלחה משלחת סיוע. האם לדעתכם ניתן למנוע אסונות טבע? נמקו. האם מדינת ישראל צריכה לשלוח משלחות סיוע במקרים של אסונות טבע? נמקו.

חשיבה ביקורתית. הבעת עמדה ומודעות אמפתית להתרחשות מסביב.

2. לפניכם דבריו של ד"ר חיים חיון על הקשת שהופיעה אחרי המבול:

אלוהי המלחמה מצויר בדמיוננו המוגבל כאיש החוגר חרב על ירך, כבן אדם הנושא צינה ורומח. התורה המדברת בלשון בני אדם מקרבת עליונים לתחתונים ומוכנה אפילו לביטוי "ה' איש מלחמה", אלוהים ואיש יחדיו.

הארסנל האלוהי מלא בכלי נשק, אבל אין מתאים יותר ליושב בשמים מקשת וחיצים אותם יוכל לירות ממרום שבתו מטה, זכרו את זאוס ואת הברקים שהוא משלח מפסגת האולימפוס אל פני האדמה.

אחרי שהכרית האל את עולמו במבול, כורת הוא ברית עם נח ובניו ועם האנושות העתידית: "וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ". אלוהים מבטיח לא להשחית את העולם, וכאיש מלחמה שבע קרבות אשר קץ בדמים, הוא תולה את כלי מלחמתו ופניו לשלום.

הקשת האלוהית התלויה בזוהרה בשמים היא עדות עולם להבטחה. הברית היא לדורות עולם, והקשת האלוהית מעוקרת ברצון האל מיכולותיה. זאת קשת ללא חיצים, וגם לו היינו מותחים מיתר דמיוני בין קצות הקשת ויורים חץ, היה החץ נורה למרום ולא אל יושבי הארץ. ברית עולם.

(1) הסבירו כיצד מסביר הכותב את הסמליות של הקשת ואת תפקידה של סמליות זו. על איזה פרשן מסורתי מסתמך הכותב?

הבנת הנקרא וחיפוש מידע.

(2) חפשו פרשנות נוספת ואחרת לתפקידה של הקשת. מדוע בחרתם פרשנות זו? כיצד הגעתם אליה והאם היא עדיפה לטעמכם על זו שהציע ד"ר חיון? אם כן, במה היא עדיפה? אם לא, למה?

אוריינות מידע והערכתו.

3. סיפורי מבול הם חלק מהתרבות האנושית וקיימים גם במיתוסים של עמים אחרים. סיפור המבול המפורסם ביותר מהעולם הקדום הוא "עלילות גלגמש".

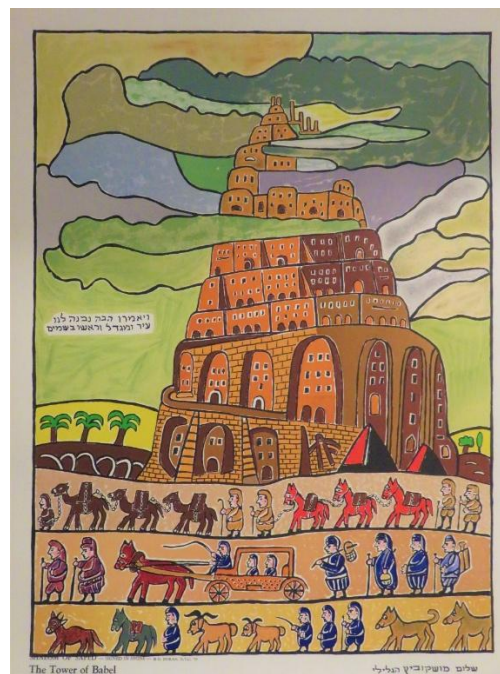
גלגמש היה מלך צעיר שחיפש את סוד חיי הנצח, הוא הגיע לאדם בשם אותנפשתים ששרד מבול ושהנחה אותו למצוא צמח במים שמעניק חיי נצח. גלגמש מצא את הצמח, אך לבסוף נחש חטף אותו ממנו.

(1) הסיפור בבראשית על נח אינו מעניק לנח חיי נצח אלא אריכות ימים. מדוע, לדעתכם, נמנע התנ"ך מלהעניק לבשר ודם חיי נצח?

(2) באיזה סיפור נוסף שלמדתם בבראשית נמנע מהאנושות להשיג חיי נצח? האם, לדעתכם, יש לשאוף לחיי נצח או שטוב שהחיים הוגבלו לעד 120 שנה?

ארגון מידע, הבעת עמדה וחשיבה ביקורתית

בראשית י"א א'-ט' - מגדל בבל

קראו בראשית י"א א'-ט'. ענו על **שתיים** מבין המשימות הבאות 4 נקודות לכל

משימה:

1. עבודה בזוגות:

צפו בסרטון הבא על סיפור מגדל בבל:

<https://www.youtube.com/watch?v=ej-lRzcYMg4>

(1) מהו החטא העיקרי של בוני המגדל לפי הסרטון?

(2) אנשים רבים שואפים להתפרסם. נהלו שיחה בנוגע לשאלה – מה טוב בפרסום ומה פחות טוב.

כתבו שני טיעונים בעד פרסום ושניים נגד. כתבו מה שכנע יותר ונמקו בחירתכם.

2. בראשית י"א - מגדל בבל

ד וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנֶה-לָּנוּ עִיר, וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם, וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ, שֵׁם: פֶּן-נִפּוֹץ, עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ.

משימה: חפשו באינטרנט מגדל גבוה במיוחד.

(1) העתיקו את תמונת-המבנה וכתבו מה אתם חושבים על המבנה. האם זה מבנה מעניין? האם המבנה הפך לאתר תיירותי? האם הייתם רוצים לגור במבנה כזה?

יצירתיות

(2) בבראשית א' כתוב: **כח ויברך אתם, אלהים, ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את-הארץ, וכבשׁוּהָ** ;

כיצד סותר המעשה וסותרת הכוונה של אנשי מגדל בבל את הציווי הזה?
על מה מעידה, לדעתכם, ההמנעות של אנשי מגדל בבל מקיום ציווי זה?
על חרדה, על מרידה באל, על צורך בקהילתיות או על משהו אחר? נמקו
דבריכם.

יכולת לראות דברים מנקודת מבטו של האחר.

סה"כ לחלק זה – 40 נקודות.